

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.registrator@regeringskansliet.se

Prioritetsordning för användning av förvarsplatser

Härmed överlämnas redovisning av uppdrag 2 i regleringsbrevet för 2026.

I årets regleringsbrev fick Migrationsverket tillsammans med Polismyndigheten i uppdrag att ta fram en gemensam prioriteringsordning för användningen av förvarsplatser. Inom ramen för uppdraget har myndigheterna enats om ett antal vägledande principer som ska stödja prioriteringen av förvarsplatser och bidra till en mer effektiv och ändamålsenlig användning av den samlade förvarskapaciteten.

Maria Mindhammar
Generaldirektör

Bilaga:

Redovisning - Prioritetsordning för användning av förvarsplatser

REDOVISNING

Prioritetsordning för användning av förvarsplatser – gemensamma principer för effektiv och ändamålsenlig prioritering för användning av förvarsplatser

Dnr: MVA-2026-02264-1

Migrationsverket: Prioritetsordning för användande av förvarsplatser

Framställd av: Region Väst

Fastställd av: Maria Mindhammar, generaldirektör

Fastställsedatum: 2026-05-12

Handlagd av: Mattias Nordh

Diarienummer: MVA-2026-02264-1

Sammanfattning

Migrationsverket har i regleringsbrevet för 2026 fått följande uppdrag tillsammans med Polismyndigheten:

”Migrationsverket och Polismyndigheten ska ta fram en gemensam prioriteringsordning för hur förvarsplatser ska användas på ett sådant sätt att tillgången på förvarsplatser får en så begränsad effekt som möjligt på förutsättningarna för ett effektivt återvändande. Prioriteringsordningen ska syfta till att förvarstagna alltid ska kunna erbjudas plats och att myndigheterna samordnar sig i situationer där brist på förvarsplatser kan riskera att uppstå.”

Uppdraget tar sin utgångspunkt i behovet av att säkerställa att förvarsplatser används så effektivt, ändamålsenligt och rättssäkert som möjligt. För Migrationsverket är det angeläget att användningen av förvar präglas av enhetliga bedömningar, god framförhållning och ett tydligt fokus på att förvar ska användas där åtgärden är nödvändig, proportionerlig och kan bidra till ett effektivt återvändande.

Migrationsverket och Polismyndigheten delar bedömningen att en nära samverkan och en utvecklad myndighetsgemensam uppföljning av förvarsbeslut är centrala för att uppnå detta. Eftersom polismyndigheten gjorde bedömningen att det inte var förenligt med deras uppdrag att arbeta utifrån en prioritetsordning enades myndigheterna om ett antal vägledande principer som ska stödja prioriteringen av förvarsplatser och bidra till en mer effektiv och ändamålsenlig användning av den samlade förvarskapaciteten.

Följande gemensamma principer har tagits fram

- Dialog och planering kring åtgärder och insatser som tillfälligt påverkar behovet av förvarsplatser.
- Öka användandet av alternativ till förvar när sådana åtgärder bedöms tillräckliga.
- Fokusera på utsikt för verkställighet.
- Aktiv uppföljning av behovs- och proportionalitetsprincipen.
- Fokusera på verkställighetsförberedande åtgärder som kan förkorta förvarstiderna, särskilt för brottsutvisade.
- Hot mot allmän ordning och säkerhet ska beaktas.

Detta arbete utgör ett steg i att utveckla en gemensam, effektiv och rättssäker ordning för hur förvarsplatser ska användas inom ramen för myndigheternas gemensamma ansvar i återvändandearbetet.

Innehåll

1	Bakgrund.....	5
2	Uppdraget.....	6
2.1	Syfte och avgränsningar	6
2.2	Arbetets planering och genomförande (metod)	7
2.2.1	Målbild.....	7
3	Nulägesbild	8
4	Effektiv och ändamålsenlig hantering av förvarsplatser.....	10
4.1	Kommande lagstiftnings påverkan av målbilden	10
4.2	Myndighetsgemensam samverkan.....	12
4.2.1	Samverkan kring planerade insatser	12
4.2.2	Samverkan på förvaren	12
4.2.3	Överlämnande/återlämnande av ärenden	13
4.3	Myndighetsgemensam uppföljning	13
4.4	Vägledande principer.....	15
4.4.1	Dialog och planering kring åtgärder och insatser som tillfälligt påverkar behovet av förvarsplatser.....	15
4.4.2	Öka användandet av alternativ till förvar när sådana åtgärder bedöms tillräckliga.....	15
4.4.3	Fokusera på utsikt för verkställighet.....	15
4.4.4	Aktiv uppföljning av behovs- och proportionalitetsprincipen	16
4.4.5	Fokusera på verkställighetsförberedande åtgärder som kan förkorta förvarstiderna, särskilt för brottsutvisade	16
4.4.6	Hot mot allmän ordning och säkerhet ska beaktas.....	16

1 Bakgrund

Riksrevisionen pekade i tidigare granskningar på brister i samordningen mellan Migrationsverket och Polismyndigheten, särskilt i fråga om prioriteringen av förvarsplatser. I granskningen av återvändandeverksamheten (RiR 2020:7) lyftes behovet av ökad samsyn mellan myndigheterna, bland annat avseende hur förvarsplatser används.

Mot denna bakgrund inleddes ett arbete med att utveckla former för prioritering av förvarsplatser. Migrationsverket bedömde att det, ur rättslig synvinkel, fanns förutsättningar att tillämpa en prioriteringsordning utan att detta inverkar menligt på proportionalitetsbedömningen i det enskilda ärendet. Polismyndigheten gjorde samtidigt en annan bedömning av förutsättningarna att använda en motsvarande ordning inom den egna verksamheten. Migrationsverket tog under 2021 fram en prioriteringsordning i form av ett processtyrande dokument. Dokumentet har därefter tillämpats i myndighetens egna ärenden. Med hänsyn till kommande större förändringar i regelverket bedöms emellertid dokumentet på sikt bli inaktuellt och revidering eller vidareutveckling aktualiseras.

I Riksrevisionens granskning Förvar i migrationsprocessen – ett kostsamt verktyg utan tydlig styrning (RiR 2025:32) konstaterade Riksrevisionen att myndigheterna saknade tillräcklig styrning, uppföljning och analys för att kunna bedöma när förvar gjorde mest nytta och hur förvarsplatserna bäst borde användas. Riksrevisionen pekade även på brister i samverkan mellan myndigheterna, vilket kunde leda till att beslut inte kunde verkställas och att personer riskerade att avvika.

Riksrevisionen rekommenderade därför regeringen att ge Migrationsverket och Polismyndigheten i uppdrag att ta fram en gemensam prioriteringsordning för hur förvarsplatser ska användas. Enligt Riksrevisionen borde prioriteringsordningen bygga på en analys av tidigare insatser, med särskilt fokus på vilka faktorer som bidragit till effektivitet, måluppfyllelse och rättssäkerhet. Med utgångspunkt i denna rekommendation fick båda myndigheterna genom sina respektive regleringsbrev i uppdrag att ta fram en gemensam prioriteringsordning.

Riksrevisionen pekade vidare på att myndigheterna inte arbetade strategiskt med att prioritera i vilka ärenden förvar skulle användas, trots att antalet förvarsplatser var begränsat. Detta bidrog till otydlig prioritering, förlängda

ledtider och att personer i vissa fall behövde släppas ur förvar för att ge plats åt mer angelägna ärenden. Mot denna bakgrund bedömdes det finnas behov av en gemensam, långsiktig och rättssäker ordning som kunde ge vägledning för hur förvarsplatser bör användas i syfte att stödja ett effektivt återvändandearbete.

2 Uppdraget

Migrationsverket och Polismyndigheten har i sina respektive regleringsbrev för 2026 fått i uppdrag av regeringen att öka effektiviteten och ta fram en gemensam prioritering för hur förvarsplatser ska användas. Uppdraget ska redovisas den 22 maj 2026.

Utdrag ur Migrationsverkets regleringsbrev:

”Migrationsverket och Polismyndigheten ska ta fram en gemensam prioriteringsordning för hur förvarsplatser ska användas på ett sådant sätt att tillgången på förvarsplatser får en så begränsad effekt som möjligt på förutsättningarna för ett effektivt återvändande. Prioriteringsordningen ska syfta till att förvarstagna alltid ska kunna erbjudas plats och att myndigheterna samordnar sig i situationer där brist på förvarsplatser kan riskera att uppstå.”

Utdrag ur Polismyndighetens regleringsbrev:

”Polismyndigheten och Migrationsverket ska fortsätta samverka för att uppnå en effektiv och ändamålsenlig användning av förvarsplatser, samt ta fram en gemensam prioriteringsordning för hur förvarsplatser ska användas.”

2.1 Syfte och avgränsningar

Myndigheterna har enats om att uppdraget ska genomföras genom en gemensam arbetsgrupp som:

- enas om nulägesbild med utgångspunkt i det som framkommer i Riksrevisionens rapport om förvarsverksamheten,
- lämnar förslag på hur målbilden kan nås med hänsyn tagen till kommande lagändringar inklusive förändringarna som införs när EU:s migrations- och asylpakt implementeras,

- lämna förslag på hur den myndighetsgemensamma uppföljningen av förvarsbeslut kan utvecklas i syfte att säkerställa hög rättslig kvalitet och ett effektivt användande av förvarsplatser (med koppling till Riksrevisionens rapport),
- hur samverkan för att förlägga planerade insatser när tillgången till förvarsplatser är som bäst kan utvecklas ytterligare,
- hur vägledande principer som stöd för bedömningen av om/när beslut om förvar ska prioriteras att fattas kan se ut. De ska utgöra ett stöd för en enhetlig, rättssäker och effektiv tillämpning. Principerna bör även ha ett strategiskt och långsiktigt perspektiv på hur förvarskapaciteten används över tid.

2.2 Arbetets planering och genomförande (metod)

Som ett första steg i samverkan kring förvarsanvändandet togs en gemensam uppdragsbeskrivning fram för de båda myndigheterna där bland annat en målbild definierades. Därefter tillsattes en arbetsgrupp bestående av representanter från både Polismyndigheten och Migrationsverket för att tillvarata det uppdrag som myndigheterna har fått från uppdragsgivaren med utgångspunkt i uppdragsbeskrivningen.

2.2.1 Målbild

Målbilden är att förvar ska vara ett effektivt verktyg för båda myndigheterna för att säkerställa att utlännningar hålls tillgängliga i de processer där förvar aktualiseras, med fokus på ett effektivt återvändande. Förvar ska användas riktat, så att tillgänglig kapacitet prioriteras till de individer och vid de tidpunkter då åtgärden är nödvändig och bedöms ge störst effekt. Vid bedömningen av hur tillgänglig förvarskapacitet ska användas ska de vägledande principerna utgöra stöd för en enhetlig, ändamålsenlig och rättssäker tillämpning.

När förvar bedöms vara den nödvändiga och lämpliga åtgärden, utifrån gällande rätt och omständigheterna i det enskilda fallet, ska brist på plats inte vägas in i bedömningen. Om förvarsbeslutet inte kan verkställas på grund av platsbrist ska det ses som en avvikelse, och sådana avvikelser ska följas upp för att synliggöra det faktiska behovet av förvarsplatser.

Förvarsplatser ska användas effektivt genom hög genomströmningstakt för att frigöra plats åt nya förvarstagna. Samtidigt får fokus på snabba resultat inte leda till att mer tidskrävande ärenden, där initialt motstånd till

medverkan finns men där förvarsverktyget på sikt kan möjliggöra en verkställighet av avlägsnandebeslutet, prioriteras bort. Det krävs därför en balans mellan kortsiktig effektivitet och att säkerställa att även mer komplexa ärenden kan slutföras.

Effektiv användning av förvar bör också ske genom att sådana insatser som går att planera, där beslut om förvar kan bli en följd, genom myndighetssamverkan planeras in när tillgången till förvarsplatser kan möta behovet.

3 Nulägesbild

De senaste tio åren har antalet förvarsplatser ökat. För närvarande finns 678 platser men Migrationsverket har i uppdrag att successivt utöka antalet till 1 000 fram till år 2029. I redovisningen *Uppdaterad plan för utökad förvarskapacitet – 2026* bedömer dock myndigheterna att antalet behöver öka ytterligare.

Av de tillgängliga platserna upptas merparten av ärenden där Polismyndigheten är handläggande myndighet. Ett antal förvarstagna är också placerade i kriminalvårdsanstalt, häkte eller arrest.

Behovet av förvarsplatser påverkas av flera faktorer, däribland antalet fattade förvarsbeslut, vistelsetiderna på förvaren och hur jämnt inflödet av ärenden är fördelat över tid. Migrationsverket och Polismyndigheten kan till viss del påverka både vistelsetiderna och antalet förvarsbeslut, exempelvis genom ett aktivt återvändandearbete, överväganden om vid vilken tidpunkt i processen ett förvarsbeslut är mest effektivt samt genom planering av större polisinsatser. En central aktör vid verkställighet av avlägsnandebeslut är Kriminalvården, som har en viktig roll i Polismyndighetens återvändandearbete. Samtidigt finns det omständigheter som myndigheterna inte direkt råder över. Oförutsedda händelser, såsom att en planerad charter ställs in, kan få betydande konsekvenser för tillgången till förvarsplatser. Därtill kan omvärldsläget med kort varsel förändra förutsättningarna för att verkställa avlägsnandebeslut, anskaffa resehandlingar och hantera inflödet av ärenden, vilket i sin tur påverkar behovet av förvarsplatser.

Riksrevisionen konstaterade i RiR 2025:32 att Migrationsverket och Polismyndigheten saknade tillräcklig styrning, uppföljning och analys för att kunna bedöma när förvar gjorde mest nytta och hur förvarsplatserna bäst

borde användas. Riksrevisionen konstaterade också att ingen av myndigheterna tillämpade någon strategisk prioritering av hur de begränsade förvarsplatserna skulle användas och att det brast i uppföljning av förvarsbesluten. Riksrevisionen beskrev vidare att det hade funnits en informell ordning där Polismyndigheten bedömdes ha företräde till befintliga förvarsplatser. Från Migrationsverkets perspektiv är det dock viktigt att tydliggöra att någon sådan generell företrädesordning för polisärenden inte bedöms gälla i nuläget. Samtidigt visar Riksrevisionens iakttagelser att det historiskt har funnits oklarheter i fråga om hur förvarsplatser prioriterats. Detta understryker behovet av gemensamma principer, förbättrad uppföljning och en mer strategisk användning av förvarsplatser.

Under delar av 2025 var beläggningen på Migrationsverkets förvar så hög att det vid vissa tillfällen inte fanns några platser tillgängliga när behov uppstod. Under andra delar av året fanns det samtidigt ett visst utrymme i förvarskapaciteten. Det kan också konstateras att det vid flera tillfällen rådde brist på platser för kvinnor, även när det inte förelåg en generell platsbrist.

Den genomsnittliga nationella beläggningsgraden på förvaren under 2025 uppgick till 86%, vilket innebar att det i genomsnitt fanns 29 mansplatser och åtta kvinnoplatser tillgängliga utslaget över året. I Migrationsverkets rapport *Uppdaterad plan för utökad förvarskapacitet* bedöms en beläggningsgrad runt cirka 80% som optimal. Det ger både beredskap att snabbt ta emot fler ärenden vid tillfälliga toppar och möjlighet att bedriva verksamheten kostnadseffektivt. Under perioder med högt inflöde av nya förvarsärenden och ett lägre utflöde av verkställda avlägsnandebeslut var förvarskapaciteten dock som konstaterat ansträngd under 2025. Under inledningen av 2026 var platstillgången relativt god, vilket delvis berodde på det ökade antalet platser vid Migrationsverkets förvar.

Polismyndigheten och Migrationsverket har båda framhållit att antalet förvarsplatser är otillräckligt för att myndigheterna fullt ut ska kunna bedriva ett effektivt återvändandearbete. I detta sammanhang är det emellertid viktigt att framhålla att kapaciteten i hög grad påverkas av hur myndigheterna använder förvar som verktyg i sitt arbete. Kortare vistelsetider i förvar ökar kapaciteten, medan längre vistelsetider minskar den. Detta tydliggör behovet av att myndigheterna utgår från gemensamma vägledande principer för när beslut om förvar bör övervägas och hur förvarsplatser bör användas.

4 Effektiv och ändamålsenlig hantering av förvarsplatser

4.1 Kommande lagstiftnings påverkan av målbilden

Kommande lagstiftning under 2026 bedöms påverka både behovet av förvarsplatser och användningen av alternativ till förvar. Eftersom såväl migrations- och asylpakten som ny nationell lagstiftning väntas träda i kraft under året går det ännu inte att fullt ut överblicka konsekvenserna för användningen av förvarsplatser.

De förslag som presenteras i utredningen Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16) syftar bland annat till att ändamålsenliga alternativ till förvar ska kunna användas i större utsträckning än i dag. I utredningen föreslås nya former av uppsikt, bland annat att personer under uppsikt ska kunna anvisas att bo på en viss plats eller endast få vistas inom ett angivet geografiskt område. Den geografiska vistelsebegränsningen föreslås längre fram även kunna kombineras med elektronisk övervakning i form av förstärkt uppsikt. Det tydliggörs också att uppsikt alltid ska övervägas innan beslut om förvar fattas.

Samtidigt innehåller utredningen också förslag som kan öka behovet av förvarsplatser. Det gäller dels att uppsikt och förvar föreslås kunna användas i fler situationer än i dag, dels att längre förvarstider i vissa fall möjliggörs. Sammantaget kan detta innebära att fler beslut om förvar fattas och att vistelsetiderna i förvar blir längre, vilket i sin tur kan öka behovet av förvarsplatser.

Ett ytterligare förslag i utredningen är att Migrationsverket ska ha särskilda säkerhetsavdelningar på förvaren. Syftet är att Migrationsverket i högre grad ska kunna ta ansvar för personer som i dag placeras externt av säkerhetsskäl eller därför att de har utvisats på grund av brott av grövre karaktär. Detta är ett förslag som Migrationsverket har konkreta planer på att implementera under 2026. Förslaget bedöms påverka förvarskapaciteten negativt. Dels för att det saknas en borte tidsgräns för hur länge en brottsutvisad kan hållas i förvar, men även för att säkerhetsavdelningar ställer krav på glesare beläggning.

Förslagen i Regeringens proposition 2025/26:235 Skärpta regler för utvisning på grund av brott bedöms också öka behovet av förvarsplatser. Utredningen anger exempelvis att förändringar kopplade till utvisning på

grund av brott kan innebära ytterligare 2 500 brottsutvisade per år, vilket i sin tur bedöms kunna medföra att mellan 325 och 500 ytterligare brottsutvisade årligen kan komma att tas i förvar. Polismyndigheten bedömer emellertid att denna konsekvensbedömning är låg och att de planerade lagändringarna kan komma att medföra ett större antal förvarsbeslut än vad utredningen utgår från. Under 2025 fattade Polismyndigheten beslut om förvar i cirka 40 procent av de inkomna verkställighetsärendena avseende brottsutvisade.

Även förslagen i utredningen *Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd* kan leda till ett ökat antal utvisningar till följd av återkallelse av uppehållstillstånd, vilket i sin tur kan medföra fler beslut om förvar. Därutöver kan även *Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlännningar och utlänningslagen* samt *Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlännningar* leda till fler avlägsnandebeslut och därmed, i förlängningen, påverka antalet förvarsbeslut.

Den föreslagna mottagandelagen för asylsökande, som enligt regeringens proposition 2025/26:229 träder i kraft den 1 oktober 2026, kan också påverka nyttjandet av förvar. Till skillnad från i dag kommer asylsökandes rätt till logi gälla under hela vistelsen i Sverige och fram till utresa. Det innebär att utlännningar som anträffas efter ett avvikande, eller återinresta, alltid kommer tilldelas plats på ett mottagnings- och återvändandecenter (MÅC). I förening med de föreslagna områdesbegränsningar och den allmänna anmälningsskyldigheten kan det leda till färre beslut om förvar.

Sammantaget bedöms de kommande lagändringarna öka behovet av förvarsplatser, samtidigt som vissa ytterligare verktyg i form av alternativ till förvar tillkommer. Migrationsverket ser positivt på dessa utökade möjligheter med bland annat förstärkt uppsikt som ett alternativ för personer med omfattande medicinska svårigheter eller andra särskilda behov. För att efter ikraftträdandet av kommande lagstiftning kunna uppnå målbilden bedöms det krävas både ett ökat antal förvarsplatser och ett fortsatt tydligt fokus på ett effektivt nyttjande av den samlade förvarskapaciteten.

4.2 Myndighetsgemensam samverkan

4.2.1 Samverkan kring planerade insatser

I november 2023 upprättades ett operationscentrum (OPC) där Polismyndigheten, Kriminalvården och Migrationsverket är samlokaliserade. Syftet med OPC är att identifiera och överkomma operativa och processuella hinder samt vid behov samordna arbetet i och mellan myndigheterna. I OPC sker samverkan med Polismyndigheten och Kriminalvården i syfte att säkerställa att insatser planeras på bästa sätt för att bland annat möjliggöra god tillgång till platser på förvaren. I syfte att uppnå effektivitet och ändamålsenlighet i användningen av förvarsplatser behöver detta samarbete utvecklas ytterligare.

Under 2025 har Polismyndigheten och Migrationsverket haft dialog gällande bristen på förvarsplatser under veckovisa samverkansmöten. Dialogen syftade bland annat till att planera inför kommande gränspolisiära insatser som bedömdes leda till ett behov av förvarsplatser. Utökad samverkan mellan myndigheterna är en viktig förutsättning för att kunna hantera de utmaningar som tillgången till förvarsplatser medför. Det är viktigt att denna dialog fortsätter och fördjupas, exempelvis genom att utveckla strategier för nationell koordinering av polisära insatser som kan medföra behov av förvarsplatser.

4.2.2 Samverkan på förvaren

Dialog och samverkan mellan Migrationsverkets och Polismyndighetens personal är av stor betydelse för arbetet med att förbereda och genomföra verkställigheter av förvarstagna personer. En nära operativ samverkan minskar avståndet mellan myndigheterna och skapar bättre förutsättningar för ett effektivt informationsutbyte. Migrationsverket bedömer att det finns tydliga vinster med en sådan samverkan.

Ett fördjupat samarbete på lokal och regional nivå kan bidra till att verkställighetsarbetet bedrivs mer samordnat och effektivt. I två polisregioner har gränspolisen organiserat arbetet så att handläggare finns placerade vid Migrationsverkets förvar. Syftet är bland annat att stödja samtliga regioner i samtal med förvarstagna samt att bidra med administrativt stöd i verkställighetsarbetet. Det ska dock noteras att Migrationsverkets förvarsplatser utgör en nationell kapacitet och att det därför är nödvändigt att den samverkan som sker lokalt och regionalt även tar nationell hänsyn.

Detta arbetssätt har betydelse såväl i det enskilda ärendet som för den regionala samverkan mellan myndigheterna. Den fysiska närvaron bidrar till tätare dialog och kortare kommunikationsvägar mellan Migrationsverkets och Polismyndighetens personal. En närmare operativ samverkan bidrar till att verkställighetsarbetet i polisens förvarsärenden bedrivs mer skyndsamt. Det gäller exempelvis informationsöverföring om förändrad inställning till resa, uppgifter om hälsotillstånd som påverkar möjligheten att boka resa eller besked om att resehandlingar har kommit in till förvaret. Sådana omständigheter är av stor betydelse för återvändandearbetet och kan i förlängningen bidra till kortare vistelsetider i förvar.

4.2.3 Överlämnande/återlämnande av ärenden

Polismyndigheten ansvarar, utöver verkställigheten av egna avvsningsbeslut och beslut om utvisning på grund av brott, som huvudregel endast för verkställigheter i ärenden där det kan antas att tvång behöver användas eller där utlänningsen har avvikit. Detta innebär att Migrationsverket i dessa fall har bedömt att möjligheterna till frivilligt återvändande är uttömda.

Under vissa förutsättningar kan Polismyndigheten återlämna eller överlämna ett ärende till Migrationsverket. Det kan exempelvis aktualiseras om en utlänning som tidigare avvikit åter ger sig till känna och är beredd att återvända frivilligt. Det kan även gälla ärenden som i ett tidigare skede överlämnats till Polismyndigheten på grund av att personen hållit sig undan, men där det efter ett förvarstagande bedöms att verkställigheten kan genomföras utan polisiärt tvång. Om Migrationsverket i en sådan situation, eller i andra situationer där det bedöms främja ett effektivt verkställighetsarbete, tar tillbaka ett ärende, kan det bidra till ett mer effektivt nyttjande av förvarsplatser. Detta då förvarets handläggare har en närmare tillgång till den förvarstagne och själva kan initiera en resebeställning utan att involvera ytterligare en myndighet i form av Kriminalvården, vilket potentiellt kan korta ledtiden fram till verkställighet från förvaret.

4.3 Myndighetsgemensam uppföljning

I Sveriges strategi för integrerad gränsförvaltning European Integrated Border Management (EIBM), som gäller till och med 2027, framgår att både Migrationsverket och Polismyndigheten ska verka för en väl fungerande förvarsverksamhet och ett effektivt nyttjande av förvarsplatser. Genomförandet av arbetet följs upp regelbundet.

Av Sveriges nationella kapacitetsutvecklingsplan för gränsförvaltning och återvändande 2025–2035 (Capability Development Plan, CDP) framgår att en prioriterad inriktning är att Sverige ska ha en väl anpassad förvarsverksamhet. En åtgärd för att nå detta är att det ska finnas ett adekvat antal förvarsplatser som används och dimensioneras effektivt. Kapacitetsutvecklingsplanen följs upp löpande, vilket Polismyndigheten ansvarar för på nationell nivå.

Migrationsverket och Polismyndigheten har i dag regelbundna myndighetsgemensamma möten där rättsliga frågor behandlas. Mot bakgrund av att den kommande lagstiftningen påverkar användningen av förvarsplatser finns det behov av att följa utvecklingen utifrån de rättsliga förutsättningarna. Det är därför angeläget att frågor om beslut om förvar och användningen av förvarsplatser framöver ges ett tydligt utrymme i dessa forum. På så sätt kan myndigheterna samverka för att säkerställa hög rättslig kvalitet och ett effektivt användande av förvarsplatser.

Migrationsverkets nationella placeringsfunktion (tidigare platssamordningen) ansvarar för att styra och samordna samtliga förvarsplaceringar i landet. På operativ nivå följer funktionen löpande upp och fördelar tillgängliga förvarsplatser samt lämnar dagligen aktuell information om beläggningen till berörda delar av Polismyndigheten och Migrationsverket. Förvarskapaciteten vid förvaren följs också upp vid ett veckovis avstämningsmöte där Migrationsverket, Polismyndigheten och Kriminalvården deltar. Vid dessa möten informerar polisregionerna om planerade insatser och det uppskattade behovet av förvarsplatser i anslutning till dessa. Kriminalvården redovisar samtidigt planerade resor för den aktuella veckan samt vilka nationaliteter som är mest förekommande i beställningarna.

Myndigheterna för också varje vecka en dialog om charterplanering, där kommande behov och planerade transporter behandlas. Därutöver sker en löpande samverkan inom OPC, där frågor om verkställigheter och förvarsplatser följs upp. OPC ska även med fördel kunna användas av myndigheterna som forum för utbyte av goda erfarenheter kring att hålla nere vistelsetiderna i sina respektive ärenden.

Den löpande uppföljningen av verkställigheter och förvarsplatser är en viktig förutsättning för en gemensam lägesbild av förvarsverksamheten. Myndigheterna arbetar gemensamt med att vidareutveckla uppföljningen och bedömer att det finns fortsatt utvecklingspotential i detta arbete. En

sådan utveckling kan bidra till bättre framförhållning, ökad effektivitet och i förlängningen förbättrad genomströmning i förvaren.

4.4 Vägledande principer

Myndigheterna har fått i uppdrag att ta fram en gemensam prioriteringsordning för hur förvarsplatserna ska användas. I syfte att uppnå så stor effektivitet och ändamålsenlighet som möjligt utan att riskera att låsa in verksamheten i begränsande styrning har denna prioriteringsordning utformats genom vägledande principer. Dessa ska vara ett stöd för myndigheternas arbete både på strategisk nivå och i den enskilda ärendehandläggningen. Myndigheterna har för avsikt att ta in de vägledande principerna för förvarstagande i nästkommande ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och Polismyndigheten i utlänningsärenden. På så sätt kan principerna hållas levande och revideras vid behov. Principerna ska även kunna utgöra grund för Migrationsverkets reviderade prioriteringsordning. Nedan följer de vägledande principerna.

4.4.1 Dialog och planering kring åtgärder och insatser som tillfälligt påverkar behovet av förvarsplatser

Genom gemensam planering och dialog om kapacitet, framförhållning och behov av förvarsplatser kan ett mer effektivt utnyttjande av förvarsplatserna uppnås. Vid planering av insatser och/eller chartrar som påverkar antalet förvarsplatser är det viktigt att även se till att det finns platser kvar för oförutsedda situationer där förvarsplatser krävs.

4.4.2 Öka användandet av alternativ till förvar när sådana åtgärder bedöms tillräckliga

En utlänning får tas i förvar endast om andra mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga. Därför ska uppsikt eller andra former av alternativ till förvar alltid väljas om de bedöms som tillräckliga för att uppnå syftet. Genom att utbyta praktiska erfarenheter kring lyckat arbete med alternativ till användningen av förvar kan utlännningar exempelvis i stället ställas under uppsikt. Förvarsplatserna kan då bättre nyttjas för de utlännningar där förvar framstår som det enda ändamålsenliga och proportionerliga alternativet.

4.4.3 Fokusera på utsikt för verkställighet

Genom att fokusera på utsikterna för verkställighet säkerställs att verkställighet kan ske så effektivt som möjligt och att tiderna i förvar förkortas. Detta kan ske både genom att individuella omständigheter och omvärldsfaktorer beaktas samt genom strategiskt arbete. Utsikterna för

verkställighet bör beaktas så långt det är möjligt redan innan beslut om förvar fattas, som en del av bedömningen av om åtgärden är ändamålsenlig vid den aktuella tidpunkten för beslutet.

4.4.4 Aktiv uppföljning av behovs- och proportionalitetsprincipen

Behovsprincipen innebär att tvångsåtgärder bara får användas när det är nödvändigt. En utlännings frihet ska inte begränsas mer än vad som krävs i det enskilda fallet. Mindre ingripande åtgärder ska alltid väljas om de är tillräckliga. Proportionalitetsprincipen innebär att det ska finnas en rimlig balans mellan nyttan av en åtgärd och dess konsekvenser för den enskilde. Genom att löpande och på ett aktivt sätt beakta dessa principer säkerställs att syftet med förvarstagandet uppfylls och att ingen sitter i förvar längre än nödvändigt. Dessa principer beaktas redan idag löpande och vid beslut om förvar men genom särskilt aktiv uppföljning säkerställs ett effektivt användande av förvarspplatserna. Både individuella omständigheter och omvärldsfaktorer kan påverka dessa bedömningar samt utsikterna för verkställighet.

4.4.5 Fokusera på verkställighetsförberedande åtgärder som kan förkorta förvarstiderna, särskilt för brottsutvisade

Genom att fokusera på aktivt förberedelsearbete inför verkställighet kan tiderna i förvar kortas ned. Särskilt vad gäller brottsutvisade är det avgörande med samverkan mellan myndigheterna och en medvetenhet om vad som påverkar förvarstidernas längd. Förberedande arbete innebär att i så stor utsträckning som möjligt vara redo för verkställighet på datum för villkorlig frigivning vilket förutsätter nära samverkan mellan Polismyndigheten, Migrationsverket och Kriminalvården. Det handlar om att påbörja anskaffande av resehandlingar i tid och säkerställa att de utlännings som inte längre har rätt till uppehållstillstånd samt statusförklaring inte längre har kvar dessa vid datum för villkorlig frigivning.

4.4.6 Hot mot allmän ordning och säkerhet ska beaktas

Det finns ett starkt intresse av att ta utlännings som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet i förvar under förutsättning att övriga förutsättningar för ett sådant förvarstagande är uppfyllda. Hot mot allmän ordning och säkerhet ska därför vägas in i helhetsbedömningen. Risk för brottslighet och dess karaktär påverkar hur angeläget ett förvarstagande är. Ärenden med särskilt starkt sådant intresse, kan behöva ges särskild prioritet i fortsatt hantering, även i fråga om att tillgängliggöra plats i förvar.